

การปฏิบัติงานการเก็บกู้วัตถุระเบิดในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก กฤษณะภักษ์ สุพะรัง

หัวหน้าแผนกไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ กองแผนการช่าง

กรมสรรพาวุธทหารบก

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2563

เอกสารวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานการเก็บกู้วัตถุระเบิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
โดย พันเอก กฤษณะภักษ์ สุกะรัง
อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ชนะชัย พลเตชา

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2563 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก
(มหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก ประธานกรรมการ
(ชนะชัย พลเตชา)

พันเอก ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา
(ปกฤษฏี เครือเนตร)

พันเอก กรรมการ
(พิชชญาน พวงทอง)

พันเอก กรรมการ
(สุเทพ ยั่งยืน)

พันเอกหญิง กรรมการ
(กัญญ์ณัฐ แสงภัทรเนตร)

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พันเอก กฤษณะภักษ์ สุพะรัง
เรื่อง	การปฏิบัติงานการเก็บกู้วัตถุระเบิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
วันที่	กันยายน 2563 จำนวนคำ : 6,578 จำนวนหน้า : 18
คำสำคัญ	การเก็บกู้วัตถุระเบิด
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

การวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานการเก็บกู้วัตถุระเบิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานการเก็บกู้วัตถุระเบิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ผ่านมา เพื่อศึกษาสถานการณ์ในการก่อความไม่สงบ และวิธีการของผู้ก่อเหตุรุนแรงโดยใช้วัตถุระเบิด และเพื่อให้ได้แนวทางการปฏิบัติงานการเก็บกู้วัตถุระเบิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัยสรุปว่า การก่อเหตุความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา พบว่า การก่อเหตุระเบิดเป็นยุทธวิธีที่ผู้ก่อความรุนแรงในพื้นที่นิยมใช้เป็นอย่างมาก โดยมีการใช้วัตถุระเบิด ทั้งที่เป็นวัตถุระเบิดมาตรฐาน และวัตถุระเบิดแสวงเครื่องในการก่อเหตุระเบิดในแต่ละครั้งสร้างความเสียหายมากมายมหาศาล ทั้งยังเป็นวิธีที่ได้ผลมากที่สุดในการกระทำต่อเป้าหมาย สร้างความสูญเสียต่อชีวิต และทรัพย์สินสร้างความหวาดกลัวแก่ประชาชนเป็นอย่างมาก ฉะนั้นแล้ว การศึกษาให้ทราบถึงบทเรียนการก่อเหตุระเบิดในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อรวบรวมไว้ แล้วนำสถิติการก่อเหตุในแต่ละรูปแบบมาวิเคราะห์เพื่อหาบทเรียนที่ผู้ก่อความรุนแรงใช้ก่อเหตุ ซึ่งล้วนส่งผลให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องรู้เท่าทันกลยุทธ์ และเข้าใจในยุทธวิธีของฝ่ายก่อความรุนแรงว่าจะออกมาในรูปแบบใด เพื่อที่จะสามารถนำมากำหนดแนวทาง หรือยุทธวิธีในการตอบโต้ และวิเคราะห์ยุทธวิธีที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการก่อความไม่สงบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ABSTRACT

AUTHOR : Colonel Kitsanapulus Suparang
TITLE : Operations in the collection of explosives in the southern border provinces.
DATE : September, 2020 **WORD COUNT** : 6,578 **PAGES** : 18
KEY TERMS : Explosives recovery
CLASSIFICATION : Unclassified

Research subject Operations in the collection of explosives in the southern border provinces the objective is to study the practice of explosives recovery operations in the southern border provinces to study the situation of insurgency. And methods of violent actors using explosives and to get guidelines for the practice of explosives recovery in the southern border provinces.

The results of the research concluded that Violence in the southern border provinces in the past, it was found that the bombing was a tactic used by violent people in the area. With the use of explosives both as a Standard explosives And explosives seeking equipment in each explosion each time causing enormous damage. It is also the most effective way to achieve goals. Causing loss of life and property causing great fear to the people. Therefore, the study of the various types of bombing lessons to be compiled Then analyze the statistics of each type of crime to analyze the lessons learned by the violators. All of which cause the relevant officials to be aware of the strategy. And understand the tactics of the violence that will come out in any form In order to be able to set guidelines or tactics for retaliation and analyze suitable strategies to prevent future insurgency

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานการเก็บกู้วัตถุระเบิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉบับนี้ เป็นการแสวงหาความรู้ตามหลักการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ โดยทำการรวบรวมข้อมูลทางวิชาการ เอกสาร ตำรา ซึ่งนำมาสังเคราะห์องค์ความรู้ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนา ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อกองทัพบก และประเทศชาติ เอกสารวิจัยฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากคณาจารย์ของ วิทยาลัยการทัพบกทุกท่านที่กรุณาประสิทธิประสาทวิชาความรู้ที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ พันเอก ชนะชัย พลเตชา อาจารย์ที่ปรึกษา และ พันเอก ปกฤษฏี เครือเนตร ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่ได้ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ดูแลเอาใจใส่ ตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาวิจัย ทำให้รายงานการวิจัยฉบับนี้ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

การปฏิบัติงานการเก็บกู้วัตถุระเบิดในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานการณ์ความไม่สงบในชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย หรือ ไฟใต้ หมายถึง ความขัดแย้งที่กำลังดำเนินอยู่ซึ่งส่วนใหญ่ในภาคใต้ของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สามจังหวัด คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ระหว่างรัฐไทยกับกลุ่มก่อความไม่สงบหลายกลุ่ม อย่างไรก็ตาม บางครั้งมีการลุกลามมาถึงบางอำเภอของจังหวัดสงขลา และบางที่มีการโหมว่าก่อการร้ายในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดภูเก็ตเป็นฝีมือของกลุ่มก่อความไม่สงบภาคใต้ด้วย กลุ่มก่อความไม่สงบในระยะแรกมีเป้าหมายเพื่อแยกตัวออกเป็นอิสระ เช่น BNPP และ PULO ผู้นำท้องถิ่นเรียกร้องระดับหนึ่งแก่ภูมิภาคปัตตานีอย่างต่อเนื่อง และขบวนการผู้ก่อการกำเริบแยกตัวออกบางส่วนเรียกร้องให้มีการเจรจาสันติภาพ อย่างไรก็ตาม หลังความรุนแรงรอบใหม่ในปี 2544 แม้ยังไม่ทราบกลุ่มก่อความไม่สงบแน่ชัด แต่มีการชี้ว่า GMIP, BRN-C และ RKK (กลุ่มติดอาวุธของ BRN) เป็นผู้นำการก่อเหตุ ซึ่งบางรายงานระบุว่ากลุ่มเหล่านี้ไม่ได้ต้องการแยกตัวเป็นอิสระ แต่ต้องการทำให้ภูมิภาคปัตตานีปกครองไม่ได้

วิธีการ หรือแนวทางการก่อเหตุวางระเบิดของผู้ก่อความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแนวทาง หรือรูปแบบหลากหลายมาก ทั้งการก่อเหตุซุ่มโจมตีต่อเป้าหมายที่มีพฤติกรรมประจำ และภารกิจเปิดคานดาได้ง่าย (เส้นทางเวลาสถานที่ยานพาหนะ และยุทธวิธี) เพื่อก่อเหตุซ้ำ ณ ที่เกิดเหตุในระหว่างเส้นทางไปกลับต่อชุดเข้าสนับสนุนที่เกิดเหตุ การลวงก่อเหตุเพื่อก่อเหตุซ้ำ ณ ที่เกิดเหตุในระหว่างเส้นทางไปกลับต่อชุดเข้าสนับสนุนที่เกิดเหตุ อีกทั้งการพัฒนาระบบจุดระเบิดเพื่อมุ่งกระทำต่อเจ้าหน้าที่ชุดตรวจ และควบคุมที่เกิดเหตุโดยใช้ระบบจุดระเบิดสองวงจรขึ้นไป ทดสอบระบบการนำเข้าที่เกิดเหตุ และกระทำต่อเป้าหมายอ่อนแอ เพื่อกำหนดยุทธวิธีที่จะกระทำต่อเป้าหมายเจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงการก่อเหตุเพื่อแสดงศักยภาพ และทดสอบวินัยของกลุ่มขบวนการโดยก่อเหตุในหลาย ๆ จุดพร้อมกันลดความน่าเชื่อถือในอำนาจรัฐ โดยระบบจุดระเบิดเป็นส่วนที่ทำให้เกิดการระเบิดขึ้น และมีการทำงานได้หลายลักษณะ แต่ส่วนใหญ่ที่พบ

มักจะมีรูปแบบของการทำงานโดยระบบควบคุมจากระยะไกล ได้แก่ จุติระเบิดด้วยโทรศัพท์มือถือใช้การลากสายไฟ และแบตเตอรี่ในการจุติระเบิดวิทยุสื่อสาร รีโมทคอนโทรล เพจเจอร์ เป็นต้น ระบบตั้งเวลา ได้แก่ ใช้นาฬิกาตั้งเวลาแบบ ANALOG และ DIGITAL ใช้วงจรตั้งเวลาแบบอิเล็กทรอนิกส์ (IC TIMER) ตั้งเวลาจากโทรศัพท์มือถือ ตั้งเวลาจากระบบการเผาไหม้ (ยากันยุง) เป็นต้น ระบบใช้เหยื่อมากระทำ ได้แก่ ยก/เปิด/กด/ดึง/เคลื่อนย้าย/เปลี่ยนทิศทาง โดยใช้ไมโครสวิตช์ หรือสวิตช์แบบดัดแปลงเอง เป็นต้น

ดังนั้น การปฏิบัติงานการเก็บกู้วัตถุระเบิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยจะศึกษาการปฏิบัติงานการเก็บกู้วัตถุระเบิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ผ่านมา ศึกษาสถานการณ์ในการก่อความไม่สงบ และวิธีการของผู้ก่อเหตุรุนแรงโดยใช้วัตถุระเบิด เพื่อให้ได้แนวทางการปฏิบัติงานการเก็บกู้วัตถุระเบิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และนำข้อมูล และผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับทั้งหมด มาปรับใช้ แก้ไข และเฝ้าระวังการก่อเหตุวางระเบิด และเพื่อพัฒนาการเก็บกู้วัตถุระเบิดที่เกิดจากการก่อเหตุจากผู้ก่อการร้ายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยสนองต่อนโยบายที่ 7 ประเด็นความมั่นคงในเรื่อง การป้องกัน และแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การปฏิบัติงานการเก็บกู้วัตถุระเบิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมาเป็นอย่างไร

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส รวม 33 อำเภอ (รวมถึง 4 อำเภอ ของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อ. จะนะ อ. เทพา อ. นาทวี และ อ. สะบ้าย้อย) มีพื้นที่ 10,927 ตารางกิโลเมตร ประชากร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 รวมทั้งสิ้น 1,972,896 คน เป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 1,634,651 คน คิดเป็นร้อยละ 82.86 เป็นผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 335,745 คน คิดเป็นร้อยละ 17.01 เป็นผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ และอื่น ๆ จำนวน 2,500 คน คิดเป็นร้อยละ 0.13 ¹ เป็นพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์ และคุณค่าทางสังคมของตนเอง ประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นสื่อสารในชีวิตประจำวัน

มีขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และที่สำคัญเป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่น และเปราะบางต่อเสถียรภาพความมั่นคงของประเทศ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานาน มีความซับซ้อน และมีความละเอียดอ่อน² ซึ่งพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศชต.) ประกอบด้วย กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส มีสถานีตำรวจในสังกัดจำนวน 51 สถานี และอีก 8 สถานีของ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลาของ กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 9 (บช.ภ. 9) รวมสถานีตำรวจทั้งสิ้น 59 สถานี ขึ้นกับ กองบังคับบัญชาทางยุทธการกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน. ภาค 4 สน.)

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้³ เริ่มปรากฏชัดเจนตั้งแต่รุ่งเช้าของวันที่ 4 มกราคม 2547 เมื่อกลุ่มโจรก่อการร้ายลอบเผาโรงเรียนในจังหวัดนราธิวาส คืบเดียว 20 แห่ง ใน 11 อำเภอ และบุกปล้นปืนของหน่วยทหารกองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายนราธิวาสราชนครินทร์ อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส สังหารทหาร 4 นาย ลักลอบขนอาวุธปืนไป 360 กระบอก หลังจากนั้นได้มีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ผู้ก่อเหตุความรุนแรงได้ใช้ยุทธวิธีในการก่อเหตุกระทำต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชนผู้บริสุทธิ์ รวมทั้งสถานที่ต่าง ๆ ทั้งของทางราชการ และเอกชน โดยมุ่งให้เกิดความสูญเสียทั้งต่อชีวิตร่างกาย และทรัพย์สิน สร้างความหวาดกลัวทำลายบรรยากาศการค้าการลงทุน สร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจเป็นจำนวนเงินที่ประเมินค่ามิได้ การก่อเหตุรุนแรงดังกล่าวเป็นการท้าทาย และต่อต้านอำนาจการบริหารงานของรัฐ โดยอ้างว่า เป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการแบ่งแยกดินแดน เนื่องจากมีเชื้อชาติ และศาสนาที่แตกต่างจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยใช้ช่วงเวลาเสี้ยวหนึ่งของประวัติศาสตร์ กล่าวคือ มีการนำเอาประวัติศาสตร์ในช่วงต้นของกรุงรัตนโกสินทร์ที่สยามยกกองทัพมาปราบปรามเมืองปัตตานีถึง 2 ครั้ง เมื่อปี พ.ศ. 2332 และ พ.ศ. 2334 โดยกองทัพเรือจากกรุงเทพฯ สมทบกับกองทัพเมืองนครศรีธรรมราช และสงขลาเข้าปราบปรามเมืองปัตตานี สงคราม 2 ครั้งนี้ ได้รับการบันทึก และผลิตซ้ำเป็นประวัติศาสตร์ของคนในพื้นที่ด้วยมุมมอง และความรู้สึกที่แตกต่างออกไปจากหลักฐานของฝ่ายสยาม เป็นประวัติศาสตร์ที่ขมขื่น และเป็นบาดแผลของเมืองปัตตานี⁴

มาบรรยาย และปลุกกระตุ้นความคิดจนเกินจริง และรวมถึงประเด็นต่าง ๆ ที่ประชาชนไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐมาเป็นเงื่อนไขสร้างความเกลียดชังให้เกิดขึ้น สร้างอุดมการณ์ และความคิดให้กับแนวร่วมของขบวนการว่า เมืองปัตตานีรวมทั้งจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา เคยเป็นรัฐมลายูปัตตานีที่เจริญรุ่งเรืองมาก่อน และถูกประเทศสยาม หรือ ประเทศไทย ในอดีตไปรุกรานยึดครองเป็นการสนับสนุนขบวนการก่อความไม่สงบในการปฏิบัติเพื่อสร้างรัฐปัตตานีดาร์ลุสลาม⁵ ที่เป็นรัฐอิสลามบริสุทธิ์ รวมทั้งปลุกฝังความคิดให้กับแนวร่วมที่ชักจูง หรือชักชวนมาได้ให้ร่วมเข้าขบวนการ เพื่อต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ใช้อำนาจหน้าที่ในการบริหารงานของรัฐ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ผู้ให้การสนับสนุน หรือร่วมมือกับรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนผู้บริสุทธิ์มีความเคารพศรัทธาต่อศาสนาที่ต่างกัน ก็เป็นเหยื่อต่อการกระทำด้วยความรุนแรงของผู้ก่อเหตุดังกล่าว โดยอ้างความชอบธรรมให้กับแนวร่วม หรือผู้ร่วมขบวนการว่า เป็นการกระทำด้วยความรุนแรงต่อผู้รุกราน และบิดเบือนหลักธรรมทางศาสนาที่อ้างว่า การกระทำรุนแรงต่อผู้รุกรานนั้นไม่เป็นความผิด เป็นความชอบทางศาสนารวมถึงการก่อเหตุด้วยความรุนแรงโหดร้าย เพื่อพยายามให้คนส่วนใหญ่ในพื้นที่ รวมถึงประชาชนที่นับถือศาสนาเดียวกันที่มีความเป็นกลาง ถึงแม้จะไม่เห็นด้วยกับการกระทำรุนแรง แต่ก็ไม่กล้าที่จะไปต่อต้าน หรือ แสดงความไม่เห็นด้วย หรือไม่กล้าที่จะให้ความร่วมมือกับฝ่ายรัฐ

วิธีการ หรือยุทธวิธีที่ผู้ก่อความรุนแรงใช้ก่อเหตุในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้⁶ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้ 1. ยุทธวิธีระดับเหตุ คือ มุ่งกระทำโดยใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งในการกระทำต่อเป้าหมาย เช่น การประกบยิง การช่มยิง การวางระเบิด 2. การใช้ยุทธวิธีผสมผสาน คือ การใช้วิธีการก่อเหตุหลายรูปแบบในการก่อเหตุครั้งหนึ่ง ๆ เช่น การวางระเบิดยานพาหนะที่ลำเลียงกำลังพลแล้วยิงซ้ำเพื่อปล้นอาวุธ การก่อเหตุเพื่อลวงให้เจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจที่เกิดเหตุ แล้วมีการวางระเบิดซ้อนเหตุไว้ หรือการวางระเบิดซ้อนอำพรางไว้มากกว่า 1 ลูก และ 3. การใช้ยุทธวิธีพิเศษ คือ การดึงมวลชนเข้ามาเป็นส่วนร่วมในการก่อเหตุ เช่น การปิดถนนประท้วงเรียกร้องเพื่อปิดการจราจรในเส้นทางหลัก และกระทำการช่มโจมตีต่อกองกำลังเจ้าหน้าที่รัฐที่หลีกเลี่ยงไปใช้เส้นทางสำรอง เป็นต้น

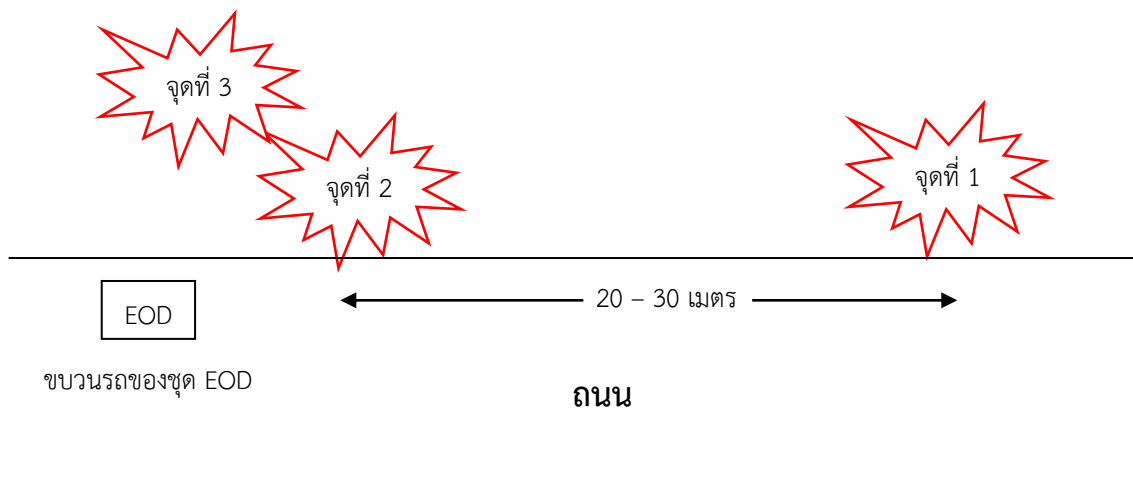
ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเกือบ 13 ปี ยุทธวิธีย่อยที่ผู้ก่อความรุนแรงนิยมใช้มาก คือ การก่อเหตุโดยใช้วัตถุระเบิด ทั้งวัตถุระเบิดมาตรฐาน และวัตถุระเบิด ซึ่งเป็นวิธีที่ได้ผลมากที่สุดในการกระทำต่อเป้าหมาย สร้างความบาดเจ็บ สูญเสียต่อชีวิตบุคคล ทำลายทรัพย์สินสิ่งก่อสร้าง สร้างความหวาดกลัว การก่อเหตุระเบิดโดยเฉพาะระเบิดใช้ผู้ก่อเหตุไม่มาก และใช้เงินในการจัดหา และประกอบระเบิดน้อย แต่เกิดผลเสียหายในวงกว้าง และเป็นการต่อต้านอำนาจรัฐโดยตรง สื่อสัญลักษณ์ว่าเจ้าหน้าที่รัฐไม่สามารถปกป้องคุ้มครองตนเอง และประชาชนได้อำนาจรัฐไม่มีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะทำให้ประชาชนปลอดภัย รัฐไม่สามารถรักษาความสงบสุขได้อันเป็นการทำลายความน่าเชื่อถือของรัฐบาล

จากสถิติการก่อเหตุในช่วงระยะเวลา 13 ปี ที่ผ่านมา⁷ (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 - เดือน ต.ค. 2559) มีเหตุระเบิด รวมทั้งสิ้น 3,930 เหตุ เป็นเหตุระเบิด จำนวน 3,467 ครั้ง ใ้กับ 463 ครั้ง ของจำนวนการก่อเหตุทั้งหมด การก่อเหตุระเบิดสร้างความเสียหายในแต่ละครั้ง มากมายมหาศาล หากจับกุมผู้ก่อเหตุระเบิดมาลงโทษได้จะเป็นการเรียกความศรัทธา ความน่าเชื่อถือ และความเชื่อมั่นจากประชาชน และทำให้แนวร่วม หรือกระบวนการที่จะก่อเหตุระเบิดลดจำนวนน้อยลง นอกจากนั้น การรวบรวมพยานหลักฐานที่รัดกุม เป็นสาเหตุต้นของการนำผู้ก่อเหตุเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามกฎหมาย และได้รับการลงโทษในที่สุด อีกทั้งภาครัฐสามารถลดค่าครหา หรือการใส่ร้ายป้ายสีจากฝ่ายตรงข้าม ที่มักจะปล่อยข่าวลือว่า ผู้ก่อเหตุที่จับกุมได้นั้นคือ “ผู้บริสุทธิ์” หรือเรียกว่า “แพะรับบาป”

จากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รูปแบบการก่อเหตุด้วยการใช้วัตถุระเบิด เป็นเหตุที่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุเพื่อจะเชื่อมโยง ระหว่างตัวระเบิดกับผู้ก่อเหตุ เพื่อพิสูจน์ หรือยืนยันผู้ก่อเหตุได้น้อย การดำเนินการติดตามจับกุมตัวผู้ก่อเหตุมาลงโทษสามารถจับกุมผู้ก่อเหตุได้น้อย เนื่องจากในการสืบสวนหลังเหตุระเบิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น พบว่า ยังมีปัญหาหลายประการ ดังนี้

การทำงานที่ไม่ประสานสอดคล้องกันระหว่างหน่วยงานที่เข้าจัดการกับที่เกิดเหตุ ซึ่งประกอบไปด้วย หน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD) ^๘ มีหน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเก็บกู้วัตถุระเบิด เก็บรวบรวมหลักฐาน วัสดุที่ใช้ในการประกอบระเบิด วัตถุต้องสงสัย ตลอดจนการทำให้พื้นที่เกิดเหตุ และบริเวณใกล้เคียงให้มีความความปลอดภัย และออกรายงานในฐานะชำนาญการที่เกี่ยวข้องกับการตรวจ โดยหลังจากหน่วย EOD ทำพื้นที่ให้มีความปลอดภัย และตรวจเก็บหลักฐานแล้ว จะมีเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานตรวจเก็บวัตถุพยานที่เกี่ยวข้องกับเหตุวัตถุระเบิด หรือวัตถุพยานอย่างอื่น หรือในเหตุคดีอื่น ๆ ด้วย ให้เป็นไปตามหลักสากลที่กระบวนการยุติธรรมยอมรับ เช่น การตรวจเก็บลายนิ้วมือแฝง สารพันธุกรรม (DNA) ในที่เกิดเหตุ หรือวัตถุพยานต่าง ๆ เช่น ชิ้นส่วนในการประกอบ และจุดระเบิด

นอกจากนี้ ในแต่ละหน่วยที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการเก็บกู้วัตถุระเบิดการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การสืบสวน ยังประกอบไปด้วยหน่วยงานหลัก และหน่วยงานย่อยที่มีอำนาจหน้าที่ทับซ้อนกันอยู่หลายหน่วยงาน เช่น หน่วย EOD มีทั้งตำรวจ ซึ่งแยกเป็นหน่วย EOD ของภูธรจังหวัดแต่ละจังหวัด ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนหน้า (ศบ.ศปก.ตร.สน.) ตชด. และหน่วย EOD ของในส่วนทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ หรือหน่วยพิสูจน์หลักฐาน มีทั้งศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 10 วิทยาการจังหวัดของแต่ละจังหวัด ศูนย์นิติวิทยาศาสตร์ รวมทั้งหน่วยสืบสวน ซึ่งมีทั้งงานสืบสวนของ สภ. พื้นที่ งานสืบสวนภูธรจังหวัด งานสืบสวนของ ศชต. งานสืบสวนคดีความมั่นคง รวมทั้งหน่วยทหารที่มีอำนาจหน้าที่อยู่ในพื้นที่เช่นกัน

ภาพที่ 1 แผนผังการปฏิบัติงานเกี่ยวกับวัตถุระเบิด

ปัญหาทางการเก็บกู้วัตถุระเบิด⁹

ปัญหาทางการเก็บกู้วัตถุระเบิด คือ ผู้ปฏิบัติงานหน่วยเก็บกู้วัตถุระเบิด และเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนบางส่วนขาดความรู้ความชำนาญ และมีประสบการณ์น้อย เนื่องจากมีการหมุนเวียนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งถูกกลุ่มผู้ก่อเหตุกระทำจนเป็นเหตุให้เสียชีวิต และบาดเจ็บ เมื่อเจ้าหน้าที่คนใหม่มาปฏิบัติหน้าที่ต้องหาประสบการณ์ในการทำงาน และใช้ระยะเวลาจนกว่าจะมีความชำนาญ จึงเป็นเหตุให้ไม่มีความต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งเครื่องมือในการเก็บกู้วัตถุระเบิดไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัย ถูกทำลายจนเกิดความเสียหายใช้งานไม่มีประสิทธิภาพ หรือเกิดปัญหาล่าช้าในการจัดหาเครื่องมือเก็บกู้วัตถุระเบิดได้ในเวลาอันรวดเร็ว

การจัดเก็บข้อมูล และการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ได้จากการตรวจที่เกิดเหตุในแต่ละจังหวัด ไม่มีการเชื่อมโยง หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยอย่างแท้จริง โดยไม่มีหน่วยงานกลางที่ทำการรวบรวมข้อมูลเหตุระเบิดที่เกิดทุกพื้นที่ เนื่องจากในจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบไปด้วยกำลังหลายหน่วยงาน ที่มีหน้าที่เก็บกู้ และสืบสวนขยายผลเกี่ยวกับเหตุระเบิด เช่น หน่วย EOD สืบสวน ทหารพราน หน่วยข่าว ฯลฯ แยกการบังคับบัญชา จึงไม่

สามารถที่จะบูรณาการร่วมกันได้ทำให้การตรวจเก็บ และพิสูจน์หลักฐาน การปฏิบัติงานร่วมกัน จึงเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ หรือนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้

ในกระบวนการเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุหลังเกิดเหตุระเบิดนั้น บางครั้งจำเป็นต้องมีการทำลายวัตถุระเบิด เช่น ใช้ปืนฉีดน้ำแรงดันสูง ฉีดเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อความปลอดภัยกับเจ้าหน้าที่ และสถานที่เกิดเหตุโดยรอบ ทำให้พยานหลักฐานที่คาดว่าจะได้รับในสถานที่เกิดเหตุ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือแฝง หรือ DNA เกิดความเสียหาย ไม่เพียงพอต่อการพิสูจน์ตัวผู้กระทำความผิดได้

พยานบุคคล โดยส่วนใหญ่ซึ่งนับถือศาสนาอิสลามไม่ให้ความร่วมมือ เนื่องจากเกรงว่าจะไม่ปลอดภัย กล้องวงจรปิดไม่เพียงพอ ถูกทำลาย หรือไม่มีประสิทธิภาพที่จะยืนยันตัวบุคคล หรือยานพาหนะ เพื่อเชื่อมโยงไปหาผู้กระทำความผิดได้ วัตถุพยานที่ได้จากการสืบสวนทางเทคนิค เช่น ขาดผู้ชำนาญการในการวิเคราะห์ข้อมูลความล่าช้าในการให้ข้อมูลของบริษัทผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือ รวมทั้งทำให้ผู้ก่อเหตุรุนแรงทราบถึงวิธีการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ และไม่สามารถนำมาเป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้ เนื่องจากปัญหาข้อกฎหมายอำนาจหน้าที่ในการตรวจเก็บวัตถุพยาน เป็นเหตุให้หวังโซ่ในการครอบครองวัตถุพยานเสียหาย

สถานการณ์ในการก่อความไม่สงบ และวิธีการของผู้ก่อเหตุรุนแรงโดยใช้วัตถุระเบิด เป็นอย่างไร

รูปแบบการใช้วัตถุระเบิดในการก่อเหตุในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ¹⁰

รูปแบบการใช้งาน และยุทธวิธีที่ผู้ก่อความไม่สงบนำวัตถุระเบิดมาใช้ในการก่อเหตุ มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง บางครั้งพบว่า มีการจำลองแบบ หรือมีรูปแบบคล้ายคลึงกับต่างประเทศ รูปแบบที่ใช้ได้ผลก็จะนำมาปฏิบัติซ้ำ และนำไปใช้ในพื้นที่อื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งเจ้าหน้าที่กำหนดมาตรการป้องกันได้ และมีความเคร่งครัดในการ

ป้องกัน ก็จะหยุดการกระทำรูปแบบนั้นไประยะหนึ่ง แล้วหาหนทางปฏิบัติอื่น ๆ ในการก่อเหตุ แต่เมื่อเจ้าหน้าที่ประมาทเลินเล่อ และผู้ก่อความไม่สงบสบโอกาส ก็จะนำรูปแบบหรือยุทธวิธีเดิมกลับมาใช้ใหม่ รูปแบบวัตุระเบิดในการก่อเหตุที่ใช้บ่อยครั้ง โดยการใช้ระเบิดแสวงเครื่องร่วมกับการช่มโจมตี เพื่อทำร้ายเจ้าหน้าที่ และแย่งชิงอาวุธ และได้ผลมีดังนี้¹¹

ผู้ก่อความไม่สงบมีการใช้วัตุระเบิดร่วมกับการใช้อาวุธทำการช่มโจมตีขบวนยานพาหนะของเจ้าหน้าที่บ่อยครั้งขึ้น ซึ่งสามารถสร้างความสูญเสียแก่ชีวิตของเจ้าหน้าที่, ยานพาหนะ และสามารถแย่งชิงอาวุธ กระสุนได้จำนวนหนึ่ง และเมื่อสามารถปฏิบัติการอย่างได้ผล ก็เกิดเหตุลักษณะเดียวกันตามมาอีกหลายครั้ง โดยเหตุการณ์ในครั้งแรกเกิดขึ้นเมื่อ 26 ต.ค. 48¹² ผู้ก่อความไม่สงบได้ริเริ่มใช้วัตุระเบิดบรรจุถังดับเพลิงจุดระเบิดด้วยสายไฟระยะไกล และอาวุธปืนช่มโจมตีขบวนรถ พ.อ. สุทธิศักดิ์ ประเสริฐศรี ผบ.ฉก. 1 (ฉก. ยะลา) ในระหว่างเดินทางกลับจากการเป็นประธานทอดผ้าป่าสามัคคีที่วัดเขาบันนัง กระแจะ อ. ธารโต จว. ยะลา ทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็นเจ้าหน้าที่จำนวน 7 นาย ยานยนต์ถูกแรงระเบิดเสียหาย ถูกเผาทำลาย และสามารถแย่งชิงอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ไปได้จำนวนหนึ่ง

เมื่อ 9 พ.ค. 50 เกิดเหตุใช้วัตุระเบิดบรรจุถังดับเพลิง จุดระเบิดด้วยสายไฟระยะไกล และอาวุธปืนช่มโจมตีเจ้าหน้าที่ชุดครูฝึกเยาวชนโครงการใต้สันติสุข กองกำลังสันติสุข เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ทหารเสียชีวิต 7 นาย และสามารถแย่งชิงอาวุธปืนไปได้จำนวนหนึ่ง เหตุเกิดบริเวณสามแยกบ้านลาแบ หมู่ 2 ต. บองอ อ. ระแงะ จว. นราธิวาส¹³

เมื่อ 15 มิ.ย. 50 เกิดเหตุใช้วัตุระเบิดบรรจุถังดับเพลิง จุดระเบิดด้วยสายไฟระยะไกล และอาวุธปืนช่มโจมตีเจ้าหน้าที่ชุดลาดตระเวนเส้นทาง ร้อย ร. 2514 เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่เสียชีวิตหลายนาย และสามารถแย่งชิงอาวุธปืนไปได้จำนวนหนึ่ง เหตุเกิดในพื้นที่ ต. บันนังस्ता อ. บันนังस्ता จว. ยะลา¹⁴

การสร้างสถานการณ์เพื่อลวงเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบที่เกิดเหตุแล้ววางระเบิดเพื่อทำร้ายเจ้าหน้าที่ การก่อเหตุลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้นบ่อย และเกิดได้หลายลักษณะ เช่น การก่อเหตุยิงเจ้าของร้านขายของชำ แล้ววางระเบิดไว้ในร้านหลาย ๆ ลูก โดยแต่ละลูกมีวงจรรจุดระเบิดที่แตกต่างกัน เนื่องจากร้านขายของชำส่วนใหญ่มีของขายหลายชนิด และมักจะรกรุงรัง ง่ายต่อการซุกซ่อนวัตถุระเบิด และการวางระเบิดหลาย ๆ ลูกที่มีวงจรรจุดระเบิดหลาย ๆ แบบ เพื่อเป็นทางเลือกหากเจ้าหน้าที่ใช้เครื่องมือพิเศษ หรือเครื่องตัดสัญญาณแบบต่าง ๆ เข้าทำการนิรภัย ทั้งนี้ ส่วนใหญ่จะมีระบบตั้งเวลาร่วมอยู่ด้วย

การก่อเหตุยิงเจ้าของร้านซ่อมจักรยานยนต์ และทิ้งจักรยานยนต์ที่ดัดแปลงประกอบวัตถุระเบิดไว้ในลักษณะการก่อเหตุคล้าย ๆ กับร้านของชำ เนื่องจากในร้านมีจักรยานยนต์หลายชนิด และหลายสภาพ ทำให้ยากต่อการสังเกต และส่วนใหญ่มักจะรกรุงรัง นอกจากนี้ ยังมีเหตุคล้ายคลึงกัน คือ ผู้ก่อความไม่สงบได้ก่อเหตุยิงเด็กหญิงสองพี่น้องที่ขับขี่จักรยานยนต์มาด้วยกันเสียชีวิต และแย่งชิงจักรยานยนต์ของผู้ตายไป จากนั้นได้ทิ้งจักรยานยนต์ที่ดัดแปลงประกอบวัตถุระเบิดไว้ในที่เกิดเหตุ โดยจอดล้มในตำแหน่ง และลักษณะคล้ายกับจักรยานยนต์ของผู้เสียชีวิต เพื่อลวงให้เจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบและกดระเบิด แต่ไม่สัมฤทธิ์ผล เนื่องจากเกิดความผิดพลาดของวงจรรจุดระเบิด และญาติผู้เสียชีวิตจำได้ว่า รถจักรยานยนต์ดังกล่าวมิใช่ของผู้ตาย

เหตุลอบวางระเบิดรถยนต์ของเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร เมื่อวันที่ 24 ก.พ. 2560 เหตุเกิดบริเวณพื้นที่ริมถนนสาย 4074 ท่งยางแดง - กะลาพอ ม. 3 ต. ปล่องหอย อ. กะป้อ จว. ปัตตานี พิกัดทางภูมิศาสตร์ที่ QH 790361 ขณะที่เจ้าหน้าที่อาสาสมัคร อ. ไม้แก่น จว. ปัตตานี ขับรถยนต์ จำนวน 3 คัน เดินทางกลับจากการฝึกอบรม อ. เมือง จว. ยะลา ได้มีคนร้ายไม่ทราบชื่อ และจำนวน ลอบวางระเบิดบรรจุในถังแก๊ส ขนาด 15 กก. ซ่อนพรางไว้ในกระสอบใบสังเคราะห์บรรจุอยู่บนรถจักรยานยนต์พ่วงข้าง สีน้ำเงิน ซึ่งจอดอยู่ริมถนนด้านซ้ายมือ โดยคนร้ายใช้ยุทธวิธีการวางระเบิดแบบเร่งด่วน ต่อเป้าหมายที่มีพฤติกรรมในการใช้เส้นทางซ้ำ และต่อต้านการใช้อุปกรณ์รบกวนสัญญาณ โดยใช้การลากสายไฟยาวประมาณ 150 เมตร จากใกล้หลุมระเบิดไปยังตำบลจุดระเบิดที่อยู่บนเขาที่เป็นสวนยาง สามารถตรวจการณ์การเคลื่อนที่ของเป้าหมายได้จากระยะไกล

ลักษณะการต่อสายไฟมีการลากสายไฟจากตำบลจตุระเปิดมารอบบริเวณ ห่างจาก หลุมระเบิดประมาณ 5 เมตร ไว้ก่อน โดยชุกซ่อนสายไฟไว้ใต้วัชพืช และส่วนที่ห้อยผ่าน หน้าผาดินใกล้ตำบลจตุระเปิด ซึ่งมองไกล ๆ จะคล้ายกับรากไม้ เพื่ออำพรางการตรวจ การณ์ และเมื่อเป้าหมายผ่านจุดตรวจการณ์ของคนร้ายก็จะมีอีกชุดหนึ่งนำ รถจักรยานยนต์ที่ประกอบระเบิดมาจอดที่หลุมระเบิด และทำการต่อพ่วงสายไฟ รอเป้าหมายมาถึงที่เกิดเหตุจึงทำการจุดระเบิด โดยแรงระเบิดทำให้รถยนต์เสริมเกราะ ยี่ห้อมิตซูบิชิ สีขาว หมายเลขทะเบียน 1 กก - 890 กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นคันสุดท้ายที่ บรรทุกอาสาสมัคร ได้รับความเสียหาย และเจ้าหน้าที่อาสาสมัครได้รับบาดเจ็บ จำนวน 6 นาย¹⁵

ข้อพิจารณาเหตุการณ์ เมื่อเกิดเหตุหน่วยที่เกี่ยวข้องในพื้นที่รับผิดชอบ ได้สนธิกำลังเข้าทำ พื้นที่ให้ปลอดภัย และร่วมกันตรวจเก็บพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ เพื่อนำไปสู่ กระบวนการสืบสวนหลังเกิดเหตุ และหาตัวผู้กระทำผิดต่อไป ผลการตรวจสถานที่เกิดเหตุ พบองค์ประกอบวัตถุระเบิด ดังนี้ 1. ภาชนะบรรจุ ชิ้นส่วนถังแก๊สหุงต้ม ขนาดบรรจุ 15 กก. เมื่อประกอบเป็นวัตถุระเบิดน้ำหนักรวมประมาณ 60 - 90 กก. 2. ใช้ระบบ จุดระเบิดด้วยระบบไฟฟ้า ควบคุมการจุดระเบิดระยะไกลด้วยวิธีการลากสายไฟ 3. แหล่งจ่าย พลังงาน (ไม่พบ) 4. ดินระเบิดหลัก ใช้ดินระเบิดแรงสูงแบบผสมเอง 5. ส่วนสังหาร เหล็กเส้นตัดท่อนคละขนาดกัน 6. อื่น ๆ ได้แก่ สายไฟสีเทา ยาวประมาณ 150 เมตร เทปพันสายไฟสีดำ ชิ้นส่วนกระสอบใยสังเคราะห์ (วัสดุอำพราง) ชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ ยี่ห้อฮอนด้า รุ่นเวฟ และชิ้นส่วนรถพ่วง

การวิเคราะห์เหตุการณ์ 1. มีการสืบสภาพ และเลือกเป้าหมายที่จะลงมือปฏิบัติการ และ การใช้เส้นทางที่ผู้ก่อความรุนแรงค่อนข้างมีเสรีภาพในการเคลื่อนไหว 2. ผู้ก่อเหตุมีการนำ วัตถุระเบิด โดยใช้ถังแก๊สหุงต้มขนาดบรรจุ 15 กก. เป็นภาชนะบรรจุ เมื่อประกอบระเบิด จะมีน้ำหนักประมาณ 60 - 90 กก. จุดระเบิดด้วยระบบไฟฟ้าควบคุมจากระยะไกล ด้วยการลากสายไฟ โดยชุกซ่อนไว้ในถุกกระสอบใยสังเคราะห์ วางไว้บนรถจักรยานยนต์ พ่วงข้างจอดไว้ข้างทางริมถนน เพื่ออำพรางการตรวจการณ์ของเจ้าหน้าที่ 3. หากจุดที่ซุ่ม และซ่อนตัวที่มองเห็นเป้าหมายได้ชัดเจน และสามารถตรวจการณ์การเคลื่อนที่ของ

เป้าหมายได้จากกระยะไกล ทำให้เพิ่มความแม่นยำในการทำร้ายเป้าหมาย และหลบหนีได้สะดวกหลังก่อเหตุ 4. มีการแบ่งหน้าที่กันทำเป็นฝ่าย 4.1 ชุดตรวจการณ์ และขานเป้าหมายที่ผ่านเข้ามาในเส้นทางที่กำหนดเป็นเส้นทางก่อเหตุ 4.2 ชุดซ่อนพรางยานพาหนะ วัตถุประสงค์ และนำมาวาง เมื่อได้รับแจ้งว่าเป้าหมายเคลื่อนที่มาในพื้นที่สังหาร 4.3 ชุดจุดระเบิด และก่อเหตุซ้ำ เพื่อแย่งชิงอาวุธ และยิงซ้ำเป้าหมายที่รอดชีวิต 4.4 ชุดควบคุมสั่งการกำหนดยุทธวิธี

ดังนั้น สถานการณ์ในการก่อความไม่สงบ และวิธีการของผู้ก่อเหตุรุนแรงโดยใช้วัตถุประสงค์ควรรหาข้อพิจารณาเหตุการณ์ เมื่อเกิดเหตุหน่วยที่เกี่ยวข้องในพื้นที่รับผิดชอบ ได้สนธิกำลังเข้าทำพื้นที่ให้ปลอดภัย และร่วมกันตรวจเก็บพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ เพื่อนำไปสู่กระบวนการสืบสวนหลังเกิดเหตุ และหาตัวผู้กระทำผิดต่อไป

แนวทางการปฏิบัติงานการเก็บกู้วัตถุระเบิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

จากการศึกษาในเชิงเอกสาร และการลงพื้นที่สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ความรุนแรง และการกระทำความผิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาแล้วนั้น มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาวุธที่ใช้ในการกระทำความผิดมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากปีแรก ๆ จากการใช้อาวุธมีดในการก่อความไม่สงบพัฒนามาเป็นการใช้อาวุธปืน ซึ่งได้จากปล้นกองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ อำเภोजะเอยร์ จังหวัดนราธิวาส¹⁶ ทำให้ทหารเสียชีวิต 4 นาย และได้อาวุธปืนไปกว่า 413 กระบอกไปใช้ในการก่อความรุนแรงควบคู่กับการใช้อาวุธมีด และในปีต่อมาก็ได้พัฒนารูปแบบการก่อความรุนแรงเพิ่มขึ้น มีการวางระเบิดตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อสร้างสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ นอกจากการพัฒนาอาวุธที่ใช้ในการก่อความไม่สงบแล้วนั้น ยังมีการพัฒนารูปแบบการกระทำความผิดอีกด้วย โดยมีการวางแผนการปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม และเป็นระบบมากขึ้น และมีจุดประสงค์ในการปฏิบัติการแต่ละครั้งแตกต่างกันไป เช่น เพื่อข่มขวัญกำลังใจ และสร้างความหวาดกลัว โดยจะกระทำกับเหยื่อ

ที่ไม่มีทางต่อสู้อย่างเช่น ครู พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่อาสาสมัคร เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่น ๆ

ขั้นตอนการเข้าสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สืบเนื่องมาจากคดีอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีรูปแบบ และลักษณะการกระทำความผิดที่แตกต่างไปจากอาชญากรรมทั่วไปของพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ ดังนั้น เมื่อมีคดีอาชญากรรมเกิดขึ้น จึงจำเป็นจะต้องมีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และมีการเก็บวัตถุพยานที่แตกต่างจากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในจังหวัดอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเพิ่มมาตรการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่จะต้องมีการเพิ่มความปลอดภัยให้กับเจ้าหน้าที่ที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และผู้ร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุด้วย เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่ได้มีการประสานไปยังเจ้าหน้าที่เก็บกู้วัตถุระเบิด เพื่อเข้าไปตรวจในที่เกิดเหตุว่ามีวัตถุระเบิดอื่น ๆ อีกด้วย หรือไม่ ซึ่งในปัจจุบันนี้คนร้ายได้ใช้วิธีการแฝงวัตถุระเบิดไว้ในหลายจุด บางแห่งมีถึง 3 จุด ซึ่งแต่ก่อนผู้ก่อการร้ายจะมุ่งเป้าทำร้ายกลุ่มเจ้าหน้าที่เก็บกู้ระเบิด ต่อมากลุ่มผู้ก่อการร้ายได้เริ่มมีการเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายไปเป็นกลุ่มเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานแทน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเสียชีวิตและกำลังใจในการทำงาน¹⁷

การเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่สายตรวจ หรือร้อยเวรป้องกันปราบปรามเจ้าหน้าที่สายตรวจ หรือร้อยเวรที่ได้รับแจ้งเหตุจะต้องประเมินสถานการณ์ เตรียมความพร้อม และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุเพื่อประเมินสถานการณ์ความรุนแรง ความเสียหาย และกั้นสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงการตระหนักถึงวัตถุพยานตามสภาวะ (Conditional evidence) เพราะการเข้าสถานที่เกิดเหตุอาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวัตถุพยานบางชนิดได้ เช่น แสง กลิ่น เป็นต้น หากเป็นสถานที่เกิดเหตุกรณีระเบิด ร้อยเวรจะต้องแจ้งหน่วยทำลายล้างวัตถุระเบิด (Explosive Ordnance Disposal : EOD) เข้าตรวจค้นหาวัตถุระเบิด

การเข้าสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่สอบสวน¹⁸ พนักงานสอบสวนมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และรวมไปถึงการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่พนักงานสอบสวนจะได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ร้อยเวร หรือเจ้าหน้าที่ชุดแรกที่อยู่สถานที่เกิดเหตุ เมื่อเจ้าหน้าที่สอบสวนเดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุจำเป็นต้องควบคุมดูแลสถานที่เกิดเหตุต่อจากเจ้าหน้าที่ร้อยเวร เจ้าหน้าที่สายตรวจ ทำการพิจารณาสถานที่เกิดเหตุเพื่อประเมินสถานการณ์ และเมื่อเห็นสมควรแจ้ง หรือให้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ หรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ก็สามารถขอกำลังสนับสนุนมาร่วมในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ หลังจากนั้นก็จะเข้าสถานที่เกิดเหตุพร้อมกับเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน หรือเจ้าหน้าที่พิเศษ เพื่อเก็บวัตถุพยานหลักฐาน

การเข้าสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน เป็นการดำเนินงานด้านการพิสูจน์หลักฐาน การเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และการครอบครองวัตถุพยาน ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญอย่างมาก ทั้งนี้ เพราะต้องรักษาพยานหลักฐานให้อยู่ในสภาพเดิม โดยไม่ให้เกิดความเสียหายระหว่างการขนย้าย ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่จำเป็นต้องมีความรู้ และความเข้าใจเรื่องห่วงโซ่การครอบครองพยานหลักฐาน ในทางปฏิบัติแล้วการเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในพื้นที่เสี่ยงอันตรายยังไม่เป็นไปตามวิธีการ และข้อปฏิบัติของกระบวนการพิสูจน์หลักฐาน สืบเนื่องมาจากความเสี่ยง และอันตรายที่จะเกิดกับเจ้าหน้าที่ได้ ตัวอย่างเช่น การก่อเหตุในเวลาตอนกลางคืน เจ้าหน้าที่ก็ต้องรอให้ถึงเวลาตอนเช้าจึงจะเข้าเคลียร์พื้นที่ และเข้าเก็บวัตถุพยานได้ รวมไปถึงพื้นที่ที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่า และภูเขา ทำให้ต้องใช้เวลาในการเดินทางเข้าไปยังสถานที่เกิดเหตุค่อนข้างมาก อีกทั้งหากเป็นช่วงฤดูฝน หรือมีฝนตกในสถานที่เกิดเหตุจะส่งผลให้วัตถุพยานทางกายภาพเสียหาย เช่น รอยเท้า รอยล้อรถ เป็นต้น

ขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามหลักสากลของเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้¹⁹ สำหรับขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามหลักสากลนั้น ยังมีข้อจำกัดในเรื่องความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ และสภาพพื้นที่บริเวณที่เกิดเหตุ ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้ครบตามหลักสากล เช่น 1) การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นในบางคดี

ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุมีความเสี่ยงต่อการชุมนุมโจรมือดี จึงจำเป็นต้องรอเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นมาคุ้มกันความปลอดภัยก่อน เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจึงสามารถเข้าสถานที่เกิดเหตุได้ 2) การตรวจสอบขั้นสุดท้าย (Conduct Final Survey) สำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีข้อจำกัดอยู่มากไม่ว่าจะเป็นเรื่องเวลาตลอดจนความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่เอง ดังนั้น การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะต้องใช้ความรอบคอบ และใช้เวลาให้คุ้มค่าที่สุด ดังนั้น การสำรวจครั้งสุดท้ายอาจจะมี หรือไม่มี ขึ้นอยู่กับแต่ละคดีปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาด้านบุคลากรเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความสามารถทางการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และจำเป็นต้องเป็นผู้ที่เคยปฏิบัติหน้าที่อย่างน้อย 10 คดีขึ้นไป จึงจะสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ และทิศทางของคดีได้ ซึ่งส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ที่สามารถทำงานได้จะเป็นเจ้าหน้าที่ระดับหัวหน้าขึ้นไป ส่วนเจ้าหน้าที่ใหม่หรือเจ้าหน้าที่ที่เพิ่งย้ายมาจะต้องได้รับการฝึกการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุก่อน ด้วยการเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานท่านอื่นจนมั่นใจแล้วว่าสามารถปฏิบัติงานได้จึงจะทำคดีเป็นของตัวเอง

ปัญหาด้านทรัพยากรในการปฏิบัติงาน²⁰ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จำเป็นจะต้องมีทรัพยากรต่าง ๆ เช่น เชื้อกั้นสถานที่เกิดเหตุ เสื้อเกราะกันกระสุนปืน และอุปกรณ์ทางนิติวิทยาศาสตร์ รวมทั้งยานพาหนะที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ยังมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติ และนอกจากนั้น ยังมีอุปกรณ์ที่เสื่อมสภาพ และต้องได้รับการปรับปรุง หรือซ่อมบำรุงค่อนข้างมาก อีกทั้งงบประมาณในส่วนของค่าน้ำมันยังไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ปัญหาด้านการบริหารจัดการที่ดี ภายใต้สภาพพื้นที่ที่มีการเผ่าร้าง และการดูแลเป็นพิเศษ ผู้บังคับบัญชาจะต้องเล็งเห็นความสำคัญในการกำชับผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และการรวบรวมวัตถุพยานอย่างเคร่งครัด เนื่องจากผู้บังคับบัญชาเป็นผู้กำหนดนโยบาย และระเบียบผู้ปฏิบัติในการปฏิบัติงาน ซึ่งส่วนใหญ่เมื่อเกิดเหตุการณ์ในพื้นที่ผู้บังคับบัญชาได้รับข่าว และมักจะเป็นผู้ไปถึงจุดเกิดเหตุในลำดับต้น ๆ จึงจำเป็นต้องรักษาภูมิกิจการเข้าสถานที่เกิดเหตุไม่ควรเข้าไปทำลาย หรือเหยียบย่ำสถานที่เกิดเหตุ รวมทั้งควรกำชับ และปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และการรวบรวมวัตถุพยานอย่างถูกวิธี

เพื่อให้ได้วัตถุประสงค์ และหลักฐานต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุอย่างถูกต้อง รวมไปถึงไม่ทำลาย วัตถุประสงค์ วิธีการดังกล่าวจะนำไปสู่การได้ซึ่งพยานหลักฐานชั้นสำคัญที่นำเข้าสู่ กระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาลอย่างไรก็ตาม การทำงานในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ก็ยังคงมีอุปสรรคในเรื่องการบริหารจัดการที่ดี

ปัญหาด้านการติดต่อประสานงาน²¹ การประสานงานกับหน่วยภาครัฐ และเอกชนแล้ว ยังมีปัญหาการประสานงานกับประชาชนอีกด้วย เนื่องจากประชาชนในพื้นที่บางราย กลัวว่า การเป็นพยาน หรือให้เบาะแสกับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จะทำให้เกิดอันตรายต่อตนเอง และครอบครัวได้ ทำให้เป็นปัญหาแก่เจ้าหน้าที่อย่างมาก ปัญหา การเป็นพยานในชั้นศาลของประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับ เจ้าหน้าที่ตำรวจในการเป็นพยานในชั้นศาล เพราะเกรงกลัวว่าจะเกิดภัยอันตรายกับ ตนเอง และครอบครัว ถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่ให้การคุ้มครองแล้วก็ตาม มีบางกรณีที่ยาน รับปากจะไปเป็นพยานบุคคลในชั้นศาลแล้ว แต่พอถึงเวลาชั้นศาลกลับหายตัวไป ไม่สามารถติดต่อได้ไม่มาเป็นพยานบุคคล ส่งผลทำให้เจ้าหน้าที่ไม่มีพยานบุคคลไปยืนยัน ในชั้นศาล

สรุปได้ว่า การแก้ไขการปฏิบัติงานการเก็บกู้วัตถุระเบิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อจำเป็นต้องปฏิบัติการกิจในลักษณะนี้ ควรใช้ยุทธวิธีการประสานกองกำลังลาดตระเวน และควบคุมเส้นทาง โดยวางกำลังเป็นช่วง ๆ เพื่อควบคุมจุดเสี่ยง และมีอุปกรณ์ตรวจ การณ์จากระยะไกล เพื่อเป็นการป้องกันการวางระเบิดแบบเร่งด่วน ในเส้นทางที่ปกติ เจ้าหน้าที่มักจะไม่ใช่เป็นเส้นทางสัญจรประจำ และไม่มีการวางกองกำลังของเจ้าหน้าที่ ตลอดเส้นทาง ทำให้เป็นเส้นทางที่ผู้เหตุมีเสรีภาพในการเคลื่อนไหว จึงต้องอาศัยงานการ ชาวพิสุจน์ทราบ และ SUPPORT SITE แล้วใช้กำลังเข้าปิดล้อมกอดัน เพื่อจับกุม หรือ สลายกองกำลัง รวมทั้งการ POP UP เพื่อสร้างความหวาดระแวงต่อกองกำลังฝ่ายผู้ก่อ ความรุนแรง และจำกัดเสรีภาพการเคลื่อนไหว กรณีประสานกองกำลังลาดตระเวน และ ควบคุมเส้นทางไม่ได้ให้รู้จักการสังเกตการจอดยานพาหนะข้างทางในลักษณะผิดปกติ และ มีพิรุศ โดยเฉพาะในเส้นทางผ่านที่บริเวณโดยรอบเป็นพื้นที่ห่างไกลชุมชน ซึ่งเข้า องค์กรประกอบเป็นพื้นที่เสี่ยง และจุดล่อแหลมต่อการก่อเหตุ โดยให้คิดย้อนแย้งแบบ

ผู้ก่อการร้าย คือ พื้นที่นั้นสามารถปฏิบัติการได้ สามารถหลบหนีได้โดยง่าย หรือไม่ แล้วหยุดตรวจการณ เพื่อตรวจการณโดยละเอียด หากพบข้อพิรุช และสงสัยให้ดำเนินการประสานหน่วยงานที่มีขีดความสามารถโดยตรงมาทำการพิสูจน์ทราบให้พื้นที่ปลอดภัย

บทสรุป

การก่อเหตุความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา นั้นพบว่า การก่อเหตุระเบิดเป็นยุทธวิธีที่ผู้ก่อความรุนแรงในพื้นที่นิยมใช้เป็นอย่างมาก โดยมีการใช้วัตถุระเบิด ทั้งที่เป็นวัตถุระเบิดมาตรฐาน และวัตถุระเบิดแสวงเครื่อง ในการก่อเหตุระเบิดในแต่ละครั้งสร้างความเสียหายมากมายมหาศาล ทั้งยังเป็นวิธีที่ได้ผลมากที่สุดในการกระทำต่อเป้าหมาย สร้างความสูญเสียต่อชีวิต และทรัพย์สิน สร้างความหวาดกลัวแก่ประชาชนเป็นอย่างมาก ฉะนั้นแล้ว การศึกษาให้ทราบถึงบทเรียนการก่อเหตุระเบิดในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อรวบรวมไว้ แล้วนำสถิติการก่อเหตุในแต่ละรูปแบบมาวิเคราะห์เพื่อหาบทเรียนที่ผู้ก่อความรุนแรงใช้ก่อเหตุ ซึ่งล้วนส่งผลให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องรู้เท่าทันกลยุทธ์ และเข้าใจในยุทธวิธีของฝ่ายก่อความรุนแรงว่าจะออกมาในรูปแบบใด เพื่อที่จะสามารถนำมากำหนดแนวทาง หรือยุทธวิธีในการตอบโต้ และวิเคราะห์ยุทธวิธีที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการก่อความไม่สงบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษากระบวนการสืบสวน หลังเกิดเหตุระเบิด ซึ่งอธิบายถึงขั้นตอน ระเบียบวิธี การปฏิบัติในการตรวจสถานที่เกิดเหตุระเบิด สามารถจำแนกอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสืบสวนหลังเกิดเหตุระเบิดแต่ละภาคส่วน ให้ทำตามขั้นตอนในการเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุ อธิบายถึงพยานหลักฐานที่ตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุ รวมไปถึงเทคนิคการค้นหาพยานหลักฐาน เพื่อเป็นการป้องกันการเกิดเหตุระเบิดซ้ำ (ลูกที่ 2 ลูกที่ 3) จากการกระทำที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ของการเคลื่อนย้ายวัตถุต่าง ๆ โดยพลการ และเพื่อเป็นการรักษาคุณค่าพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นมิให้ถูกทำลาย ถูกเพิ่มร่องรอย จนเกิดความเสียหาย ทำให้ห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยานขาดความต่อเนื่อง ส่งผลให้พยานหลักฐานนั้น ๆ ไม่สามารถรับฟังได้ในชั้นศาล อีกทั้งศึกษาเทคนิคการค้นหาพยานหลักฐาน เพื่อนำวิธีอันเป็นประโยชน์ไปปรับใช้ในการค้นหาพยานหลักฐาน

ให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่มีคุณค่า พยานหลักฐานที่สมบูรณ์จะยิ่งทำให้การพิสูจน์ตัวผู้ก่อเหตุมาลงโทษตามกฎหมาย และจะนำข้อมูล และผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับทั้งหมด มาปรับใช้ แก้ไข และเฝ้าระวังการก่อเหตุวาระระเบิด และเพื่อพัฒนาการเก็บกู้วัตถุระเบิดที่เกิดจากการก่อเหตุจากผู้ก่อการร้ายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้สนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในนโยบายที่ 7 ประเด็นความมั่นคงในเรื่องการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ¹ ศูนย์อำนวยการบริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้, ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ม.ป.พ., 2558.
- ² สุทธิพงศ์ พรหมไพจิตร และคณะ, การส่งเสริมความเข้าใจอันดีของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาจากการประเมินผลโครงการทักษิณพัฒนา, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2539.
- ³ สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. [อินเทอร์เน็ต] [เข้าถึงเมื่อ 16 พ.ค. 2563] เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/kidstownstudio/home/tutor-house/sthankarn-khwam-mi-sngb-ni-phakh-ti-khxng-thiy>
- ⁴ พรธงาม เเงาธรรมสาร, ความสัมพันธ์สยาม-ปัตตานี จากธนบุรีสู่รัตนโกสินทร์, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.
- ⁵ ประวัติศาสตร์ปัตตานีดารุสสลาม. [อินเทอร์เน็ต] [เข้าถึงเมื่อ 16 พ.ค. 2563] เข้าถึงได้จาก <https://www.islammore.com/view/1087>
- ⁶ วิธีการ หรือยุทธวิธีที่ผู้ก่อความรุนแรงใช้ก่อเหตุในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. [อินเทอร์เน็ต] [เข้าถึงเมื่อ 16 พ.ค. 2563] เข้าถึงได้จาก <https://www.dol.go.th/landdoc/DocLib87/00%E0%B8%A7223.pdf>
- ⁷ เรื่องเดียวกัน.
- ⁸ หน่วยเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด (EOD). [อินเทอร์เน็ต] [เข้าถึงเมื่อ 16 พ.ค. 2563] เข้าถึงได้จาก <https://www.catdumb.com/thai-eod-hero-064/>
- ⁹ สรุปผลการประชุม คณะกรรมาธิการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร. [อินเทอร์เน็ต] [เข้าถึงเมื่อ 16 พ.ค. 2563] เข้าถึงได้จาก https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/security/download/article/article_20131212141957.pdf
- ¹⁰ รูปแบบการใช้วัตถุระเบิดในการก่อเหตุในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. คู่มือการป้องกันเกี่ยวกับวัตถุต้องสงสัย สำหรับประชาชน. [อินเทอร์เน็ต] [เข้าถึงเมื่อ 16 พ.ค. 2563] เข้าถึงได้จาก <http://www.rajavithi.go.th/rj/ppo/wp-content/uploads/sites/21/2017/09/k001-1.pdf>

-
- 11 กฤตภาส เครือเนตร, พันเอก, แนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้ระเบิดแสวงเครื่องในการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยการทัพบก, 2559.
- 12 สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. [อินเทอร์เน็ต] [เข้าถึงเมื่อ 16 พ.ค. 2563] เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/kidstownstudio/home/tutor-house/sthankarn-khwam-mi-sngb-ni-phakh-ti-khxng-thiy>
- 13 เรื่องเดียวกัน.
- 14 เรื่องเดียวกัน.
- 15 การสืบสวนหลังเกิดเหตุระเบิดของผู้ก่อความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้, บทเรียนการก่อเหตุระเบิดในรูปแบบต่างๆ ของผู้ก่อความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้, [อินเทอร์เน็ต] [เข้าถึงเมื่อ 20 มี.ค. 2563] เข้าถึงได้จาก <http://www.dsdw2016.dsdw.go.th>
- 16 10 ปีผ่านไป 10 ปีไฟใต้ตามไปดูชุมชนรอบค่ายปิเหล็ง, สำนักข่าวอิสระ, [อินเทอร์เน็ต] [เข้าถึงเมื่อ 27 มี.ค. 2563] เข้าถึงได้จาก <https://www.isranews.org>
- 17 การสืบสวนหลังเกิดเหตุระเบิดของผู้ก่อความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้, บทเรียนการก่อเหตุระเบิดในรูปแบบต่างๆ ของผู้ก่อความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้, [อินเทอร์เน็ต] [เข้าถึงเมื่อ 22 มี.ค. 2563] เข้าถึงได้จาก <http://www.dsdw2016.dsdw.go.th>
- 18 เรื่องเดียวกัน.
- 19 กิตติศักดิ์ จาระวรรณ, กำลังขวัญในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนงานป้องกันและปราบปราม ศึกษาในพื้นที่ที่มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มโจรก่อการร้าย, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2545.
- 20 การป้องกันสถานที่เกิดเหตุ, คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, เอกสารประกอบการบรรยายโครงการนักสืบนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2552.
- 21 เรื่องเดียวกัน.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก กฤษณะภักษ์ สุพะรัง
วัน เดือน ปี เกิด	24 สิงหาคม 2516
ประวัติสำเร็จการศึกษา	
พ.ศ. 2528	โรงเรียนเทพศิรินทร์ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2532	โรงเรียนเตรียมทหาร นักเรียนเตรียมทหาร ฯ รุ่นที่ 32
พ.ศ. 2534	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นักเรียนนายร้อย ฯ รุ่นที่ 43
พ.ศ. 2547	หลักสูตรหลักประจำ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ 83
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2539 - 2544	นายทหารซ่อมยานยนต์ หมวดซ่อมบำรุงส่วนหน้า กองสรรพาวุธเบา กองพลทหารม้าที่ 1
พ.ศ. 2544 - 2547	นักบิน กองร้อยบิน กองพลที่ 1 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2548 - 2556	หัวหน้าแผนกกองยุทธการและการข่าว กรมสรรพาวุธทหารบก
พ.ศ. 2556 - 2557	รองผู้บังคับหน่วยทำลายล้างวัตถุระเบิดอโณทัย หน่วยเฉพาะกิจอโณทัย กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 4 ส่วนหน้า
พ.ศ. 2560 - 2561	หัวหน้าแผนกเครื่องจักรกล กองแผนการช่าง กรมสรรพาวุธทหารบก
ตำแหน่งปัจจุบัน	
พ.ศ. 2561 - ปัจจุบัน	หัวหน้าแผนกไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ กองแผนการช่าง กรมสรรพาวุธทหารบก